

Aantekeningen bij het 'klimaat akkoord'

Dit hele gasbeleid (de kosten stijging) is natuurlijk absurd. Want het heeft in de eerste plaats al niets te maken met klimaat beleid, maar met het gasbeleid. De regering wil en moet de winning naar nul brengen. Maar dat wil niet zeggen dat je dan persé het hele gasgebruik zou moeten uitfaseren. Veel andere fossiele brandstoffen hebben nl. een veel hogere CO₂ uitstoot (bij kolen is dat 2x zoveel) naast andere uitstoot. We kunnen in Nederland gewoon overstappen op hoogcalorisch gas. Maar daar verdient Shell niets aan, dus als zij geen winsten meer kunnen halen, dan moeten we opeens allemaal van het gas af?

Op geen enkel ander vlak neemt de regering maatregelen ter verduurzaming. Niet in de luchtvaart, niet in de scheepvaart, en niet in de landbouw. Daar zijn met eenvoudige maatregelen veel opbrengsten te halen die helemaal geen geld kosten. Als vlees duurder is, dan eet je minder vlees. Als vliegen duurder is, dan vlieg je niet. Of pakt de trein. In al dit soort gevallen gaat het dan om een reële CO₂ reductie, die hooguit wat aanpassing in gedrag noodzakelijk maakt, maar wat je geen geld hoeft te kosten. Bij gasprijs verhoging kan dat uiteraard niet, tenzij je wilt dat mensen in de winter in de kou gaan zitten..... Wat velen genoodzaakt zullen zijn te doen, als je nog wilt eten.

Wij betalen nu extra voor energie, maar die heffing komt niet terecht bij de maatregelen ter besparing. Het zijn dan de rijken in de duurdere energie zuinige woningen die dan subsidie kunnen krijgen om een warmtepomp aan te schaffen. Maar die subsidies zullen niet bij ons terecht komen. Het enige wat we nog wel zouden kunnen doen, nl. de plaatsing van zonnepanelen, levert in ieder geval een kostprijs reductie op. Maar als dat wordt tegengehouden, dan zien we van alle maatregelen waar ook wij aan meebetaald hebben nooit een cent terug.

Er zijn limieten aan wat je aan gasprijs kunt betalen en wat je dmv. besparing aan gas rendabel kunt terugverdienen. De regering probeert nu het falende beleid van de afgelopen 30-40 jaar in een decennium even ongedaan te maken, wat al niet kan. Het uitfaseren van slecht geïsoleerde woningen naar woningen met een hoog rendement, dat kost tijd, in beginsel dezelfde hoeveelheid tijd als dat je een woning vervangt (vervanging van 1% van de woningen per jaar is al ongeveer het maximum alleen al qua bouwcapaciteit!). Dus de kunst van die aanpassing is dat je op tijd begint. Er is in afgelopen decennia wel wat gedaan aan woning isolatie en energierendementsverbetering, maar dat heeft niet over. Men wist 40 jaar geleden toch ook dat de gaswinning ooit zou stoppen?

Maar er zijn eenvoudige alternatieven. Waar het in Nederland te duur wordt om gas uit te faseren (reken dat om naar een kostprijs van een ton CO₂ reductie) dan staat niets ons in de weg om dat soort besparingen elders te doen, waar de kostprijs voor diezelfde hoeveelheid CO₂ veel lager is. En dan moet je na gaan denken wat de factoren zijn die de kostprijs van een ton CO₂ reductie bepalen in het geval van gasbesparingen.

Deze factoren zijn:

- arbeidskosten. Hoe lager de arbeidskosten des te lager de investeringskosten
- buiten temperatuur. Hoe kouder de winter en hoe langer het stookseizoen, des te groter de gasbesparing.
- individuele gasmeters. Als mensen zelf de thermostaat kunnen regelen en afgerekend worden op individueel gebruik, bespaard dat aan gas enorm (1 graad lager stoken, 7% minder gasgebruik)
- warmte efficiëntie. Des te lager de warmte efficiëntie des te meer rendeert een investering in verhoging warmte efficiëntie. (wet van de afnemende meeropbrengst).

Het is niet moeilijk na te gaan in welk soort gebieden je dan terecht komt om tegen lagere prijs een ton CO₂ te reduceren, nl. oost europese landen.

Maar dit is slechts één kant van het verhaal, de andere kant is de opbrengsten van dat gas omgerekend in euro's. Ook die prijs verschilt enorm binnen europa. Oost europa heeft een lagere gasprijs als westeuropa. Nederland heeft bijv. een 2x zo hoge gasprijs als Polen (gecorrigeerd voor calorische waarde). Dus een gasbesparing omgerekend in de Nederlands gasprijs heeft een twee keer zo hoge economische opbrengst, en dus twee keer zo korte terugverdiensijd, dan dat je dat zou omrekenen naar de Poolse gasprijs.

Maar dat betekent dus dat er (in theorie) een enorme hefboom kan bestaan, waarmee je gasbesparingen kunt uitvoeren tegen een veel lagere prijs, en het bespaarde gas vervolgens kunt omrekenen naar de hogere Nederlandse gasprijs.

Om dat in praktijk te doen hoef je niet een gasbuis aan te leggen om van Polen naar Nederland het bespaarde gas te transporteren, maar je kunt het bestaande of in aanbouw zijnde gasnetwerk daarvoor gebruiken. Want het is dan een kwestie van omrouten. Het deel gas wat je bespaard hebt en niet naar Polen hoeft te leveren, lever je dan naar Nederland. Daarvoor worden kosten gemaakt, en die zijn dan het verschil in de transitkosten. Maar die zijn laag, en lager dan het verschil in gasprijs, waarmee dus een hefboom werking ontstaat.

Ons eigen gastekort kunnen we dan heel kosten besparend gewoon gaan aanvullen met gasimporten via de gashefboom en gaan verrekenen met dáár gerealiseerde gasbesparingen. Waar je dan op uitkomt qua verhouding tussen importen en gasbesparingen, moet uiteraard uitgerekend worden, maar een voorwaarde vooraf is dat de importen die met gasbesparingen moeten worden verrekend altijd een overschot aan gasbesparing op moeten leveren (het gaat dan om de cumulatieve besparingen, dus gerekend over de terugverdiensijd/vervangingsijd van de genomen maatregel, zoals bij een ketel, een vervangingsijd van 15 jaar). Dat overschot aan gasbesparing, naar ratio van het eerdere gebruik, is dan de gemiddelde netto besparing die kan worden omgerekend naar een energielasten verlaging (de werkelijke besparing is uiteraard afhankelijk van buitentemperaturen, eigen stookgedrag, etc. en kan daarvan afwijken). Het werkelijke gasgebruik komt dan veel lager uit, en men betaald dan een heffing op het gas, waarmee de kosten van het gas worden betaald dat niet meer wordt gebruikt, en omgerouteerd wordt, waarmee na verkoop de oorspronkelijke investerings kosten en rente worden terugbetaald. Maar ondanks de heffing komen de nieuwe energielasten gemiddeld lager uit dan daarvoor.

Dit is natuurlijk hetzelfde criterium als we hier ook hanteren als we in Nederland gas besparen, nl. dat de besparing aan gas voldoende is om de kosten terug te verdienen binnen de vervangingsijd. Normaal gesproken zou je ook hier nl. niet gaan investeren in gasbesparing als dat niet rendabel is. Doe je dat wel, dan verspil je geld wat je beter in een elders wel rendabele gasbesparings investering had kunnen steken. Het hele punt van de gashefboom is natuurlijk dat je de effecten van besparingen verhoogd doordat het enerzijds de kosten nodig voor een investering verlaagd, en anderzijds de opbrengsten ervan verhoogd (of, relatief tov. de nederlandse situatie, met ongeveer dezelfde opbrengsten, net iets minder omdat het verschil in transitkosten nog moeten worden verrekend). Dat wil ook zeggen dat het energiebesparingsprojecten van de grond kan tillen elders, die zonder die hefboom niet rendabel zouden zijn. En zonder dat een subsidie nodig is (hoewel de heffingen die wij betalen op het gas, ook een vorm van subsidie zijn).

Een warmtepomp (althans in bestaande woningen) is eigenlijk helemaal niet nuttig. Immers, je moet dan eerst al een gigantisch hoge isolatie waarde hebben, voordat zo'n warmte pomp uitkan. Maar die warmtepomp - die veel geld kost - bespaard dan maar een heel klein beetje gas. Dus veel geld kwijt voor weinig gasbesparing. Onnuttig. De enige reden dat men dat doet is omdat je dan ook

geen vastrecht voor gas meer hoeft te betalen. Maar die gasbuizen die lagen er al. En zonder subsidie gaat het kennelijk niet. Dat dat bij nieuwbouw anders is, want dan hoef je dat gasnetwerk al niet aan te leggen en het aanleggen van de voorzieningen waardoor een warmtepomp uitkan, scheelt dan ook nog 25% in de kosten, kijk dan heeft zoiets zin, niet bij bestaande woningen! We gaan nu de enorme kosten van de heffing op de energie in feite gebruiken om de rijken een onrendabele warmtepomp aan te laten smeren, die op zich zeer weinig gas bespaard, en dat gaat ten koste van energiemaatregelen elders, waarmee je met minder kosten méér gas bespaard! Die warmtepomp is dus eigenlijk een soort geldpomp, die geld van arme mensen doorsluisst naar de rijken, die er vervolgens warmpjes bij komen te zitten, terwijl wij daarvoor de kosten moeten dragen!

Een gashefboom is dus veel beter, dat verlaagd de kosten van gasbesparingen aanzienlijk. Hiermee bereiken we zelfs een groter resultaat (de kuub gas die we uit deze importen halen staan equivalent aan een gasbesparing van méér dan 1 kuub) dan gas helemaal uitfaseren, én tegen lagere kosten! De gasprijzen verhogingen in Nederland waren daar helemaal niet nodig voor geweest als deze route zou zijn afgesproken! Daar moeten dan, evenals voor de luchtvaart etc. Europese afspraken over worden gemaakt. Als je wel in staat bent om (hoe moeizaam ook) afspraken te maken over klimaat beleid, dat is het implementeren van dat soort afspraken over gezamenlijk aanpak van luchtvaart, scheepvaart en landbouw toch ook mogelijk? En je moet dat wel Europees afspreken, omdat als je dat per land doet, (bijv. alleen kerosine tax in Nederland) je dan een verschuiving krijgt. Er zou gewoon een Europese afspraak moeten zijn dat de kerosine tax de tickets zo verhoogd dat een treinreis tussen Europese bestemmingen goedkoper is dan vliegen.

Tevens kun je dan een Europees instrumentarium als een Europese gashefboom gaan implementeren, waarmee je Oost Europa, dat anders (door weinig investeringsmogelijkheden) wel eens achterop zou kunnen raken, en door te geringe investeringscapaciteit heel veel vormen van mogelijke gasbesparingen (die met de gashefboom rendabel te maken zijn) niet van de grond komen. De problemen zijn natuurlijk duidelijk zichtbaar, en leidt er toe dat energie en gas daar onbetaalbaar worden door prijsverhogingen, terwijl daar geen rendementverbeteringen tegenover staan. Het leidt er toe dat mensen worden afgesloten van gas, en in de winter doodvriezen.

Heffingen op gas om energie te besparen moet je uiteraard ook niet vooraf doen, maar achteraf, en dienen op grond van een lager gasgebruik te leiden tot lagere energierekening. We betalen nu wel een extra heffing, maar dat leidt niet tot lasten daling, maar lasten verhoging! Daarmee betalen we in feite de elders onrendabele kosten voor energiebesparing, die we beter ook niet hadden kunnen doen, omdat er immers wél rendabele besparingen elders zijn (en die laat je dan vervolgens liggen).

Kortom, het hele beleid ontbreekt een interne logica en samenhang, die je nu juist wél zou mogen eisen en verwachten, als het echt om klimaat beleid zou gaan. Want de logica van klimaat beleid is dat een ton CO₂ reductie overal het zelfde nut vertegenwoordigt, en niet uitmaakt of je dat doet door kerosine gebruik te verlagen of scheepsdiesel of de vleesproductie verlaagd, een huis in Nederland energiezuiniger te maken, of dat in Polen, Oekraïne of Rusland doet. Omdat al die besparingen of CO₂ uitstoot overal hetzelfde nut vertegenwoordigen, is de meest gebruikelijke logica om dat te doen waar de kosten ervoor het laagst zijn.

Het gevoerde beleid is dus net zo waanzinnig als degene die op de landkaart een route uitstippelt tussen 2 punten (A en B) en dan - zonder verder na te denken - besluit om een kaarsrechte lijn tussen punt A en B te nemen, als route voor de te volgen weg.

Nu is zelfs bij een route van een vliegtuig het al niet zo dat de weg die men volgt om van de ene naar de andere bestemming te komen een kaarsrechte lijn is, dat in de eerste plaats al omdat de aarde niet plat, maar bol is, dus een 'ideale' lijn zou al gekromd zijn, maar in de tweede plaats omdat

de lucht niet stil staat. De bepalende factor voor een vliegtuig is namelijk het brandstof gebruik, dus vaak wordt een andere route genomen die afwijkt van de ideale lijn, omdat men dan in andere luchtlagen komt (minder tegenwind, meer meewind) om het brandstof verbruik te beperken. Analoog is de snelste weg of meest energiezuinige weg om op land van punt A naar punt B te komen niet per definitie een kaarsrechte lijn, en moet je dus gaan berekenen, op basis van de kenmerken van het terrein, welke weg het snelst is cq. het minste energie kost.

Het voeren van een integer en consistent klimaat beleid kent vergelijkbare criteria. Er is ofwel een 'ideaal' pad die je kunt volgen waarbij je bijv. de af te leggen weg kunt doen tegen de laagste kosten. Het heeft immers geen zin om meer kosten te maken dan nodig is.

Sterker nog, dat is een verspilling en tegenstrijdig aan het doel, want alles wat je doet wat teveel kost (wat met minder kosten hetzelfde resultaat had behaald) gaat ten koste van wat je elders had kunnen doen. Dus je haalt dan ofwel je doel niet, danwel duurt dat langer.

Kortom:

Ik vindt de doelstelling van 'gasloos' geen zinnige doelstelling (anders dan het uitfaseren van gas bij elke woning die je vervangt of nieuw bouwt) en je kunt dus beter inzetten op gewoon investeren in rendabele vormen van gasbesparing. Maar de gasprijs moet niet omhoog! Bestaande woningen omzetten naar warmtepomp is ook flauwekul, besteed die subsidie ergens anders waarmee je meer gas bespaard, of hou de energiehelling laag! In europees verband kunnen gasbesparingen veel rendabeler worden gemaakt via een gashefboom, wat voorkomt dat we hier tegen te hoge kosten moeten investeren, en dáár de energielasten verlaagd.

Zowiezo is het onzinnig (met voorbeelden aangetoond) dat arm gaat betalen voor rijk (zoals de subsidie voor warmtepompen in bestaande woningen), want dat kost veel geld voor weinig gasbesparing, en het omgekeerde zou veel nuttiger zijn (zoals ook aangetoond, nl. via de gashefboom).

En de geopolitiek

Het feit dat we niet over stappen op het veel goedkopere russische gas (waar je immers ook de gashefboom mee kunt toepassen, de Nordstream is dan de fysieke levering van gas die je elders bespaard in oost europa) heeft natuurlijk te maken met geopolitiek.

De VS heeft immers er belang bij dat Europa niet het veel goedkopere russische gas afneemt, maar amerikaans LNG (wat de VS deels zelf koopt van Rusland en tegen 3x de prijs doorlevert), en dus er alles aan doet om een "russische dreiging" in stand te houden. Je moet dan niet alleen het veel duurdere Amerikaanse LNG kopen, maar ook de tanks en vliegtuigen. Ja, dan wordt gas wel duur inderdaad!

Ook de hele Syrië en Oekraïne kwestie hebben natuurlijk alles te maken met deze Europese gaskwestie. Door die conflicten zijn al honderdduizenden mensenlevens opgeofferd en miljoenen vluchtelingen ontstaan. Het conflict begon toen Oekraïne in 2006 (na een door de VS gesubsidieerde 'oranje revolutie') de gasrekening niet meer betaalde en illegaal gas aftapte van de doorvoer van Oekraïne naar Europa (Oekraïne had op dat moment een vrijwel monopolie over de gasdoorvoer van Rusland naar Europa). waarna Rusland, om de leveringsvoorwaarden af te dwingen, de gastoevoer naar Oekraïne 2 dagen lang afsloot, waardoor half Europa van het gas af was. Dit conflict is veroorzaakt door Oekraïne, wat deels als achtergrond heeft dat Oekraïne net als de rest van oost Europa de erfenis heeft van de Comecon waarbij ruilhandel werd bedreven voor leveringen van olie en gas uit Rusland tegen industrie en landbouw goederen, onder prijzen ver onder wereldmarkt niveau, waardoor de wamte efficiëntie laag was omdat gas zo goedkoop was.

Oekraïne heeft in het verhogen van die warmte efficiëntie te weinig gedaan, mede doordat oligarchen er met het geld vandoor gingen. Sinds dat conflict neemt Oekraïne gas af van Slowakije ("terug leveringen", russisch gas dat omgelabeld wordt als "europees gas") wat een duurdere route is, en waarvan Europa de meerkosten moet dragen. Rusland diversificeert sindsdien de aanvoer routes van gas (Southstream en Nordstream projecten) om de leveringszekerheid te kunnen garanderen, en het Oekraïense transit monopolie (waar ze misbruik van maakten) te omzeilen. De VS en de EU proberen die projecten te dwarsbomen, zo verviel het Southstream project vanwege blokkade door de EU (nu vervangen door Turkish stream).

De VS wil uiteraard dat de gasleveringen aan Europa plaatsvinden door leveringen die in dollars worden betaald. Dus in 2010 werd dan een project opgezet om gas uit Qatar (dat met Iran het grootste aardgasveld deelt) via pijpleiding naar Europa te krijgen. Die route ligt dan over het grondgebied van Syrië, dat bondgenoot is van Iran, en dus nee zei tegen dat project. Vanaf 2011 vinden dan opstanden plaats in Syrië (wat werd veroorzaakt door de combinatie van jarenlange droogte dus hoge voedselprijzen en de opvang van 1 miljoen Irakese vluchtelingen in Syrië, waardoor de armoede in de steden toenam) waarbij al vanaf het begin van buiten af gewapende strijders deel nemen aan de strijd om iets wat eerst een volksprotest was (voor democratie en verbetering van de sociale voorwaarden) om te zetten in een gewapende strijd met het doel de regering omver te werpen, in het belang van een aantal buitenlandse mogendheden die belang hadden bij de omverpung van Syrië (w.o. Qatar en Saudi barbarië). Dat dat niet ging om "democratie" of "mensenrechten" maar puur geopolitiek moge duidelijk zijn. Ook Nederland financierde daar gewapende militieën, die niets ophadden met mensenrechten en democratie. De oorlog die Saudi barbarië in Jemen voert, gesteund door de VS en met wapenleveringen van de VS en de UK, laat zien dat mensenrechten er totaal niet toe doen. Zolang Saudi barbarië olie blijft verkopen in dollars, maakt dat allemaal niets uit, en kunnen ze ook een journalist in mootjes hakken, zonder dat dat consequenties heeft voor de handels relaties....

De oorlog in Syrië liep echter niet als gepland, en al snel werden overal de buitenlandse jihadisten en ISIL (ook een product van de Amerikaanse buitenlandse politiek) op de terugtocht gedreven door militaire steun van Rusland en Iran, en was de kans om de Syrische regering omver te kunnen werpen nagenoeg nihil.

Vanaf 2014 vindt dan de 'maidan' opstanden plaats, om Oekraïne los te weken van de "russische invloeds sfeer" en onderdeel te maken van de invloed van de EU en de NATO. Wat ten nadele is van Oekraïne omdat de Oekraïense en Russische economie zeer met elkaar verweven waren, en Oekraïne afhankelijk is van goedkoop russisch gas. De gasprijzen in Oekraïne zijn inmiddels immens gestegen (eerst al met 250%, afgelopen december nog eens een keer met 30%) en omdat Oekraïne de gasrekening niet kan betalen, werden boilerstations gesloten (centrale stookeenheden die warmwater produceren voor de warmtevoorziening in steden) tot onvrede van de bevolking die de huidige president uiteraard al lang zat is (populariteit is gekelderd tot minder dan 6%), waarna Poroshenko via het veroorzaken van een conflict met Rusland (met militaire vaartuigen door russische wateren gaan zonder daarvoor toestemming te vragen en zonder aanwijzingen op te volgen, terwijl je vantevoren hebt aangekondigd daar een brug te willen saboteren) de noodtoestand aangekondigd om de gasprotesten de kop in te drukken. Oekraïne heeft inderdaad een betalings probleem voor het gas, maar ook dáár is niet de oplossing om de gasprijzen te verhogen, maar eerst de lage warmte efficiëntie te verbeteren, en als je dat via de gashefboom zou doen, kun je dat zeer kosten besparend doen en tegen veel lagere kosten dan wat we hier in Nederland doen, en daarmee help je de bevolking in Oekraïne. De EU laat de bevolking daar echter liever verrekken en in de winter doodvriezen, en steunt het onpopulaire Oekraïne regime..... En nemen keer op keer sancties aan tegen Rusland, die telkens als boosdoener en aggressor wordt neergezet.

De kostprijs van dit alles voor de Europeanen is hoog. Niet alleen stijgen daardoor de brandstof

prijzen, maar ook moeten de Europese defensie uitgaven omhoog. Het slaafs volgen van de Amerikaanse agenda, het steunen dus van de petro-dollar, heeft een hoge prijs!

Dat hiertegen protesten worden georganiseerd, is dan ook niet meer dan logisch!

De petro-dollar die de VS in stand wil houden, is in feite een belasting die de hele wereld moet betalen (in geld en mensenlevens) om de onhoudbare en niet duurzame levenswijze van de Amerikaan in stand te houden. Hoe lang gaan we dat nog accepteren?

Auteur: R. Heusdens
E-mail: robheus@gmail.com
Plaats: Groningen
Datum: 2018-12-19